

Psalm 119: Gods dienaar, Gods wet en God belofte

Psalm 119 komt niet goed tot zijn recht als we niet beseffen wie deze psalm gedicht heeft. De psalm bevat geen expliciete aanduiding van de auteur. De dichter noemt zich slechts “uw dienaar”. Voor mij is het echter overduidelijk dat in deze psalm David aan het woord is. Ook de tijd waarin deze psalm gedicht heeft, kan bij benadering worden vastgesteld. Dat was de tijd dat hij rondzwierf in de woestijn van Juda. Deze tijd wordt beschreven in 1 Sam. 23:13-26:25.

Nog tijdens het leven van Saul had Samuël David in het geheim als de nieuwe koning over Israël gezalfd (1 Sam. 16). Langzaam maar zeker werd het Saul duidelijk dat David de nieuwe koning zou zijn. Daarom probeerde Saul hem te doden, hoewel David zich altijd loyaal tegenover Saul heeft gedragen. David moest vluchten. Op zijn vlucht was hij echter niet eerlijk tegenover de priester Achimelech. Uit angst maakte hij gebruik van een noodleugen. Dit had tot gevolg dat Saul de priesters van Nob liet vermoorden. Alleen Abjatar ontkwam. David vluchtte naar de Filistijnen, maar werd gek van angst toen de Filistijnen hem probeerden te arresteren. David ging compleet door het lint en dat werd zijn redding (1 Sam. 21:11-16). Op de vlucht voor Saul hadden David en zijn mannen geen andere keus dan “rond te zwerven, nu hier en dan daar” (1 Sam. 23:13). David werd een vreemdeling in eigen land, of beter gezegd: “Gods eigen land” (1 Sam. 26:19). In Ps. 119:19 lezen we: “Ik ben een vreemdeling *op aarde*”. Beter is het om te vertalen: “Ik ben een vreemdeling in *het land*”. David verkeert in dezelfde positie als de aartsvaders: vreemdeling in het beloofde land.

Is deze moeilijke periode voor David verloren tijd geweest? De Psalmen laten zien dat dat niet het geval is. Na de moord op de priesters te Nob voegt de priester Abjatar zich bij David (1 Sam. 22:20). Het is heel goed mogelijk dat Abjatar bij zijn vlucht niet alleen de efod (1 Sam. 23:6), maar ook de heilige boekrollen heeft meegenomen. In elk geval lezen we in Ps. 40 dat David gezegd heeft: “Hier ben ik, over mij is in de boekrol geschreven.” Uw wil te doen, mijn God, verlang ik, diep in mij koester ik uw wet.” (Ps. 40:8-9). Dat klinkt wat raadselachtig: “over mij is in de boekrol geschreven”. David verwijst hier naar de koningswet van Deut. 17:14-20. In de koningswet zijn de eisen beschreven waaraan de koning moet voldoen. De koning naar Gods hart (1 Sam. 13:14) is nederig van hart en thuis in de wet van God. “Als de koning eenmaal over zijn rijk heerst moet hij een afschrift van dit wetboek laten maken, naar de tekst die bij de Levitische priesters berust. Hij moet het onder handbereik hebben en erin lezen zolang hij leeft. Zo leert hij ontzag te hebben voor de HEER, zijn God, en alle wetten uit dit boek in acht te nemen. Dan zal hij zich niet inbeelden dat hij meer is dan anderen en in enig opzicht boven de wet staat, en zal zijn koningschap over Israël bestendig worden en op zijn zonen overgaan.” (Deut. 17:18-20).

David heerst nog niet over zijn rijk. Voortdurend pleit hij in Psalm 119 op de belofte die hij van God ontvangen had. In 2 Sam. 5:2 wordt deze belofte als volgt verwoord: “*Jij zult mijn volk, Israël, weiden; jij zult vorst over Israël zijn.*” Dat David nog niet als koning heerst, is voor hem geen reden om te wachten met het bestuderen van Gods wet. Integendeel: “Uw regels wil ik overdenken, het oog op uw paden gericht. Ik verheug mij in uw wetten, uw woord zal ik niet vergeten.” David komt er openlijk voor uit dat Gods wet zijn richtsnoer is. Dat geldt echter niet voor iedereen in Israël. “U zult de hoogmoedigen straffen, de vervloekten die afdwalen van uw geboden.” (Ps. 119:21). Zij smaden David en spannen tegen hem samen. Zij verjagen hem uit het land en zeggen dat hij “maar andere goden moet gaan dienen” (1 Sam. 26:19). Maar dat wil David niet: “Al spannen machtigen tegen mij samen, uw dienaar blijft uw wetten overdenken.” (Ps. 119:23). Daarom bidt hij: “Ik ben een vreemdeling in het land, verberg uw geboden niet voor mij.” (Ps. 119:19). David klemt zich vast aan Gods belofte: “Houd mijn ogen af van wat leeg is, laat mij uw wegen gaan, en leven. Kom uw belofte aan uw dienaar na, dan zal ik van ontzag voor U vervuld zijn.” (Ps. 119:37-38). “Ik reikhals naar uw geboden, ik heb ze lief. Uw wetten blijf ik overdenken. Denk aan het woord, tot uw dienaar gesproken, waarmee u mij hoop hebt gegeven.” (Ps. 119:48-49). Nee, het was geen verloren tijd voor David: “Het was goed voor mij dat ik vernederd werd, zo leerde ik uw wetten kennen.” (Ps. 119:71). Naar die wetten wil David leven: “Ik houd mij aan uw richtlijnen, mijn ziel heeft ze innig lief.” (Ps. 119:167).